

benedicta. Simplex olim benedictio jus non dabat ad officium dedicationis quotannis celebrandum.

Notandum 1° festum Dedicationis Ecclesiae habendum esse ut festum Domini, ex decreto S. Rituum Cong. diei 27 martii 1779. *Romsée*, edit. 1838, t. v, p. 201, aliam citat ejusdem S. Cong. responsionem, 4 jun. 1825, in sensum oppositum.

Quidquid sit de illa responsione, *Gardellini*, qui eam non refert, ait, t. vii, p. 57: « Invaluerat opinio quod anniversarium Dedicationis ecclesiae, ut pote *festum Domini*, alia omnia praestaret, tam in occurrentia quam in concurrentia; sed quoniam rubrica nihil decernit, imò in tabella concurrentiae vix illud ponit solummodo ante patronum loci vel titularem ecclesiae; quoniam insuper ex ea opinione plura oriebantur dubia, re maturius discussa, S. Rit. Cong. satius duxit se conformare tum praefatae tabellae dispositioni, tum decretis antiquis, quae praelationem dant aliis festis aequalis ritus, uti illa sunt S. Joannis Baptistae et Omnium Sanctorum. » Ratio ab illo allegata est quia in eo festo Dominus generaliter tantum respicitur, quod fit etiam in festis Sanctorum.

Notandum 2° in ipsomet die Dedicationis alicujus ecclesiae, officium a clero ecclesiae consecrandae addicto recitandum, quod, ex resp. S. Rit. Cong. 7 maii 1746, ab episcopo consecratore recitari potest, esse ipsum anniversarii officium. Ex responsione 7 dec. 1844 ad nos directa, *inchoandum est peracta consecratione, ab Hora minori tertia*. A fortiori Missae privatae ante completam consecrationem celebrari nequeunt. *Merati*, t. iii, p. nobis 302 et expressius 306. Vide quae diximus, t. iii.

ARTICULUS QUARTUS.

DE RITU CELEBRANDI QUEDAM FESTA.

Singulas officium recitandi et festa celebrandi regulas hic certe non intendimus referre aut explanare: unusquisque eas legere debet in rubricis tum generalibus, tum particularibus. Quaedam tantum paucis verbis dice-

DE PRÆCEPTIS ECCLESIAE.

mus, 1° de festis suppressis, 2° de festis translatis, et 3° de festo patroni et titularis.

De festis suppressis.

Cardinalis Caprara, per indulgentiam modo citatum, diei 9 aprilis 1802, ex mandato summi Pontificis, quatuor tantum reservavit festa praeter dies dominicos, videlicet Nativitatem Domini nostri Jesu Christi, ejus Ascensionem, Assumptionem B. Virginis Mariae, et festum Omnium Sanctorum: « ita ut posthac, in reliquis festis diebus, omnes Gallicanae reipublicae incolae non solum a praecipuo audiendi Missam vacandique ab operibus servilibus, sed a jejuniis etiam obligatione in diebus qui festa hujusmodi praecedunt prorsus absoluti ceantur et sint. »

Eam tamen legem adjectam esse voluit summus Pontifex « ut in festis diebus vigiliisque eos praecedentibus, quae suppressae decernuntur, in omnibus ecclesiis nihil de consueto divinatorum officiorum sacrarumque caermoniarum ordine ac ritu innovetur, sed omnia ea prorsus, ratione peragantur quae haecenus consueverunt, exceptis tamen festis Epiphaniae Domini, sacratissimi Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, et sanctorum patronorum cujuslibet diocesis et parochiae, quae dominica proxime occurrente in omnibus ecclesiis celebrabuntur. »

Itaque in festis simpliciter suppressis, quae sunt saltem in tota provincia Turonensi, Circumcisio Domini, Purificatio B. Mariae Virginis, Annuntiatio, feria secunda et tertia Paschae, feria secunda Pentecostes, Nativitas S. Joannis Baptistae, Nativitas B. Mariae Virginis, Commemoratio omnium Defunctorum, Conceptio B. Mariae Virginis, et festum S. Stephani, remanet obligatio officium privatim recitandi et solemnitatem publicae in ecclesiis celebrandi, nulla vero Missam audiendi et ab operibus servilibus vacandi. Quoniam tamen plurimis in locis fideles ab operibus servilibus abstinebant his die-

bus, dum alii eis vacabant, et nociva inde nascebatur varietas inter diœceses, parochias et familias, cardinalis Caprara, rogante gubernio, die 6 julii 1806, omnibus scripsit episcopis, in memoriam revocans obligationem audiendi Missam et ab operibus servilibus abstinendi in diebus festis suppressis sublatam esse, et expedire ut parochi aliique viri ecclesiastici a sono campanarum et alia exteriori pompa in festis de præcepto consueta temperarent. Plures episcopi, v. g., Cenomanensis, Andegavensis, a ministro cultuum et præfectis vexati, ex consilio legati *a latere* hujusmodi festa ad dominicam proximam remiserunt, excepta Circumcisione Domini quam gubernium agnoscebat ut festum civile, et ideo celebrationem officii non impediēbat. Ab anno 1814 ubique propriis diebus, juxta indulti verba, celebrata fuerunt ut festa devotionis. Nunc autem in pluribus diœcesibus, et specialiter in Cenomanensi, virtute concessionum Sedis Apostolicæ, publicum non fit officium diebus propriis, et sola solemnitas ad diem dominicam proxime occurrentem transfertur.

Obtinuimus ut indulgentias his festis annexas lucrari possint fideles diebus officii et solemnitatis.

De festis translatis.

Festa Epiphaniæ, Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, ac patroni diœcesis et parochiæ non fuerunt suppressa, sed ad dominicam proxime occurrentem translata, ut patet ex verbis indulti supra citatis. Plura inde nata sunt dubia, quæ a diversis episcopis cardinali legato *a latere* proposita soluta sunt per responsiones speciales eundem sensum habentes ac sequens ad episcopum Camberiensē : « Priusquam dubiis propositis respondeam, opportunum duco quasdam explicationes præmittere, quæ nonnullis jam Galliarum episcopis datæ sunt, ut quæstionibus fieret satis quæ super intelligentia indulti diei 9 aprilis 1802 quoad aliquorum festorum translationem fuerant ab illis expositæ.

1º Officia Epiphaniæ Domini, sacratissimi Corporis Christi, SS. Apostolorum Petri et Pauli, et SS. patronorum cujuslibet diœcesis et parochiæ, recitanda erunt a clero, tam privatim quam publice in ecclesiis, et Missa de iisdem dicenda in suo proprio die.

2º In dicto proprio die fideles neque ad audiendam Missam, neque ad abstinendum ab operibus servilibus obligati erunt.

3º Sola solemnitas præfatorum festorum differtur in dominicam subsequentem, in qua officium quidem a clero tam publice quam privatim, et Missa recitabitur de dominica seu de festo occurrente, juxta calendarium. Canetur tamen una Missa solemniter de festis illis more votivo cum unica oratione : minime omissa in cathedralibus aliisque ecclesiis, in quibus officium publice agatur, et adsit sufficiens numerus ecclesiasticorum, alia Missa conventuali de dominica vel festo occurrente.

Quibus positis, venio ad dubia proposita, quibus hoc sit responsum :

1º Si in unam eandemque dominicam incidat solemnitas translata, prout supra nº 3 declaratum est, tum anniversarii Dedicationis, tum patroni, ea solemnitas celebranda erit de digniori, scilicet de Dedicatione, translato minus digno, id est festo patroni, ad primam dominicam non impeditam, juxta rubricas.

2º Si dominica ad quam, juxta indultum reductionis festorum diei 9 aprilis 1802, transferenda esset solemnitas patroni, sit dies propria S. Joannis Baptistæ, tunc solemnitas patroni transferenda erit ad primam dominicam non impeditam, juxta rubricas, ne scilicet, cum festum S. Joannis sit ejusdem ritus, nec transferri possit, duplex solemnitas primæ classis eadem die in una ecclesia peragatur.

Novis apud plurimos exortis dubiis, eo quod, juxta istud responsum, transferri debeant in dominicam subsequentem festa quæ indultum decrevit celebranda in dominica proxime occurrente, quæ a permultis credebatur.

» tur dominica proximior, opportunum ductum est denuo
 » consilere Apostolicam legationem, cujus responsum
 » omnem tulit difficultatem, et quod dubium videbatur
 » explanavit declarando hæc verba indulti, *in dominicam*
 » *proxime occurrentem*, intelligenda esse de dominica
 » proxime sequente, quoniam dominica quæ occurrit est
 » illa quæ supervenit. » Hæc responsio refertur in Rituali
 Bellicensi, t. iv, p. 217, 5^e edit. sine epocha seu data.
 Conformis est alteri responsioni ejusdem cardinalis, diei
 21 junii 1804, apud *Romsee* relatæ, t. v, pag. nobis 232.

Cum in indulto card. Caprara agatur tantum de translatione festorum patronorum cujuslibet diœcesis et parochiæ, sequitur episcopum ordinare posse quod respicit ad festa patronorum secundariorum, et titularium non patronorum, festa patronorum capellarum, communitatum, etc.

Octava igitur festi translati ipsomet die in quem cadit incipit, non vero die quo celebratur ipsius solemnitas pro populo.

Indulgentia cum solemnitate ad diem dominicam transferitur, ex Rescriptis ad archiepiscopum Mechliniensem, die 21 junii 1804, et ad episcopum Camberiensis directis, et ex Brevi Pii VII ad archiepiscopum Lugdunensem, die 13 aug. 1805 : an ista Rescripta sint actus jurisdictionis ad proprias Mechliniensem, Lugdunensem et Camberiensis diœceses limitati, an vero decisiones generales, hæremus dubitantes, et probabilius æsumamus indulgentiam non transferri jure communi, nisi officium simul cum solemnitate transferatur, ut notavimus in Tractatu de Indulg.

Notandum 1° quod si dominica proxime sequens sit 1^e classis, non magis admittat solemnitatem festi translati quam admitteret festum 1^e classis occurrentis. Solemnitas igitur in aliam rejicienda est dominicam non impeditam. Idem dicendum est si ipsa dominica occurrat aliquod festum ex iis quæ memorabimus infra agendo de patrono. Cum autem dominica 2^e classis, ex rubricis Breviarii, admittant festa 1^e classis occurrentia, et cum,

virtute indulti 9 april. 1802, illæ dominicæ occurrentes sint proprie dies solemnitatis festorum translatorum, quæ omnia sunt primi gradus, videtur quod solemnitas hujusmodi festorum dictis dominicis celebrari debeat, sicut apud nos fieri consuevit.

Varie decisiones romanæ supponunt solemnitatem semper transferendam esse in posterum, et nunquam anticipandam. Attamen auctoritate Episcopi diœcesani quandoque anticipatur, si nempe diutius exspectanda esset dominica non impedita.

Notandum 2° quod, ex decreto S. Cong. Rit. diei 26 nov. 1735, officia Sanctorum quæ de mense decembri aliquando supersunt, ad dies anni sequentis non impeditos transferri non debeant, nisi tamen ad dies qui sint intra octavam festi, juxta *Romsee* (t. v, p. 27 et 218); igitur vel eorum tantum fit commemoratio, si rubricæ permittant, vel prorsus omittuntur hoc anno.

De Festis Patroni et Titularis.

1° Patronus, a *pater* derivatus, ille communiter intelligitur qui alios suscipit defendendos : verbum igitur *Patronus*, maxime in liturgia ecclesiastica, ideam importat inferioris protegendi et superioris placandi, vel orandi aut supplicandi. Unde personæ divinæ, mysteria Dei aut Salvatoris, aut B. Mariæ, v. g., Conceptio, Nativitas, Assumptio, proprie dici non possunt patroni, quia non habent superiorem orandum aut placandum, vel spectari non possunt ut intercessores. Sanctissima vero Maria, considerata ut persona, omnes Sancti et Angeli in celo regnantes et in Martyrologio Romano inscripti, eligi possunt ut patroni, quia nos inferiores apud Deum superiorem protegere possunt. Universali autem ac perpetua consuetudine sancitum est ut quævis ecclesia in honorem alicujus mysterii vel Sancti aut Sanctæ erigeretur : si prius, persona divina aut mysterium dicitur titulus aut titularis ecclesiæ ; si posterius, Sanctus vel Sancta vocatur Patronus vel Patrona Ecclesiæ et loci ab ea depen-

dentis. Si non esset locus ab ecclesia dependens, aut si alius esset patronus loci, Sanctus vel Sancta sub cuius invocatione erecta esset ecclesia, illius titularis, et non proprie Patronus nuncuparetur.

2° Ex decreto S. R. Cong. ab Urbano VIII 23 martii 1630 approbato, nullus constitui potest civitatis vel alicujus loci patronus, nisi 1° sit sanctus ab universali Ecclesia titulo Sancti ex cultus, non autem simpliciter beatificatus; 2° sit electio totius populi per secreta suffragia; 3° cleri et Ordinarii loci accesserit consensus; 4° electio a sacra Rituum Congreg. fuerit examinata et approbata. Hæc autem stricte non applicantur electioni titularis neque patroni secundarii, quos in populo ferriari non est obligatio. (V. Gav. et Merat., t. III, p. 96 et seq.) Cæterum hoc decretum non servatur apud nos, sed patroni locorum ab Ordinariis, ex voto cleri et populi, absque electione proprie dicta, eis manifestato, assignantur.

Videtur etiam episcopum posse, quando judicat sufficientem adesse rationem, patronum secundarium assignare ecclesiæ quæ nondum habuit.

S. Rit. Cong. respondit anno 1658, die 6 april., non licere electionem S. Patroni immutari. Gardell., t. II, p. 85 et 91. Eadem S. Cong., die 11 martii 1843, sequenti quæstioni: *Utrum semel assignato titulari patrono alicui ecclesiæ, liceat episcopo, rationabili eæ causa, illum in alium mutare?* respondit non licere.

3° Patronus et titularis in duobus potissimum differunt: 1° in eo quod patronus loci per se importet festum in populo, ex consuetudine et legibus Ecclesiæ; non item titularis: unde in civitatibus et oppidis communem pro toto loco patronum habentibus, ecclesiæ in iis existentes solum patronum titularem habent, et olim in sola die festi patroni loci erat obligatio audiendi Missam et ab operibus servilibus abstinendi; nunc autem, cum solemnitas patroni ad dominicam occurrentem transferatur, nulla est difficultas in populo, et præcedens differentia amplius non existit, stricte loquendo; 2° in eo quod locus communiter non habeat nomen patroni, dum

ecclesia sub nomine sui titularis designari solet, v. g. ecclesia Sanctæ Crucis, S. Salvatoris, Conceptionis, Visitationis B. Mariæ, etc.

4° S. Rit. Cong. die 13 sept. 1632 et die 21 junii 1720 definierat festum sive patroni, sive etiam titularis simplicis ecclesiæ parochialis aut capellæ tantum benedictæ, celebrandum esse sub ritu duplicis 1^æ classis, utrumque cum octava a clero faciendâ.

5° Episcopi provinciæ Turonensis, in suo communi mandato, die 8 maii 1780, statuerant 1° festum patroni principalis diœcesis propria die sua celebrandum esse; 2° festum patroni secundarii, ubi esset, ad dominicam proximioram transferendum; 3° festum patroni principalis uniuscujusque parochiæ ad dominicam præcedentem remittendum fore, si feria secunda, aut tertia, aut quarta incideret, et ad dominicam sequentem, si feria quinta, aut sexta, aut sabbato adveniret; 4° ex hypothese quod dominica præcedens aliquo solempni festo in tota diœcesi celebrato impediretur, festum patroni ad dominicam sequentem transferendum esse, et si dominica sequens esset impedita, dominica præcedente anticipandum fore. Vidimus autem quid indultum diei 9 aprilis 1802 statuerit. Nulla est differentia in modo celebrandi festum patroni et festum titularis: utrumque est duplex primæ classis cum octava.

6° Officium patroni locum habere non potest dominicis 1^æ Quadragesimæ, Passionis, Palmarum, in Albis, Paschatis, Pentecostes et Trinitatis, nec dominicis in quibus celebrantur festa Circumcisionis, Epiphaniæ, Præsentationis Domini, Annuntiationis, Corporis Christi, SS. Cordis Jesu, SS. Apostolorum Petri et Pauli, Assumptionis, Nativitatis B. Mariæ Virginis, Omnium Sanctorum, Dedicacionis, Nativitatis Domini, vigiliæ Nativitatis et Epiphaniæ Domini. Excepiuntur adhuc Octava Epiphaniæ et Nativitas S. Joannis Baptistæ, sed non Purificatio, Annuntiatio et Nativitas B. Mariæ Virginis, nec festum SS. Cordis Jesu.

7° Octavæ prohibentur a die 17 decembris usque ad

diem Epiphaniæ inclusive, exceptis iis quæ cum solemnitate Nativitatis Domini celebrantur, scilicet SS. Stephani, Joannis et Innocentium, et a feria quarta Cinerum usque ad dominicam in Albis inclusive; pariter a Vigilia Pentecostes inclusive usque ad dominicam Trinitatis; octavæ jam inceptæ cessant, nec tamen dies octavæ anticipantur.

8° Si festum patroni alienius parochiæ vel titularis ecclesiæ quotannis in diem prohibitum incidat, recurrendum est ad episcopum, qui providebit ut alius determinetur dies in quo officium ejus cum integra octava celebrari possit.

9° Ad officium patroni regni, provinciæ, diocesis, oppidi, tenentur omnes clerici sacris Ordinibus initiati et in territorio ejus degentes, quod videtur etiam intelligendum, saltem ex consuetudine, apud nos de patrono *parochiæ*, qualem supra definivimus: ad officium titularis tenentur clerici seryitio Ecclesiæ adscripti vel quovis beneficio, etiam tenui, in ea fruentes. (S. Rit. Cong. 15 septembris 1742 et 16 maii 1744.)

Notandum quod, ex diversis S. Rit. Cong. decisionibus, omnes hi patroni non possint simul strictè obligare, sed ordinariè duo tantum (*Merati*, t. III, p. 99), v. g., provinciæ et oppidi. In Galliis communiter dantur solummodo patroni diocesis et parochiæ. Quandoque tamen sive parochiæ sive diocesis duplex est patronus principalis æquali obligatione celebrandus.

10° Regulares obligantur ad officium patroni regni, provinciæ, diocesis, civitatis vel oppidi in quo morantur, ex decreto S. Rit. Cong. diei 20 martii 1683, sed absque octava. Non vero tenentur ad officium patroni parochiæ in qua demorantur, nec a fortiori titularis ecclesiæ parochialis, nisi sit cathedralis, ut respondit S. Rit. Cong. 20 martii 1683 et 14 septembris 1705; neque patronorum minus principalium regni, diocesis, oppidi, si qui sint, ex decis. 10 juli 1698.

11° Pastor duarum aut plurium ecclesiarum peræque unitarum sub jurisdictione sua, omnium patronorum

festæ et octavas ritu 1° classis celebrare tenetur, prout S. Rit. Cong. declaravit 5 juli 1698. Si vero præfectus sit uni ecclesiæ parochiali quæ alias sub se habeat ecclesias annexas vel capellas, vel istæ specialem habent sacerdotem sibi adscriptum, vel non: in priori casu, parochus non tenetur ad officium patronorum particularium, imo illud recitare non potest aliter quam in suo Breviario notatur. In posteriori casu, plures affirmant parochum ad officium et octavam patronorum teneri, quia rubricæ volunt patronum et titularem cujusvis ecclesiæ aut capellæ saltem benedictæ celebrari. Hæc autem obligatio, aiunt, in dicto casu soli parochi incumbere potest. Sciendum tamen quæ sit praxis in unaquaque diocesi recepta et ab episcopo approbata. Cum nulla hac de re existat lex generalis nobis nota talem celebrationem præscribens, dubium nobis non videtur quin episcopus statuere possit quod magis expedire judicabit. In nostra diocesi parochus habens in sua parochia capellas benedictas quibus non præficiuntur speciales sacerdotes, officium et octavas patronorum non celebrat.

In nullo casu celebrantur festa patronorum capellarum domesticarum.

12° Qui ecclesiæ annexæ vel capellæ deservit, tenetur ad officium et octavam patroni vel etiam titularis ejus, siquidem ei adscriptus est. An autem ad officium et octavam patroni vel titularis ecclesiæ matricis teneatur, distinguendum est: vel in ea ecclesia ministerium sacrum exercet, beneficium aut jus aliquod casuale obtinet, vel nullo modo ei adscriptus est. In priori casu, tenetur, ex dictis, ad officium cum octava, tum patroni, tum etiam titularis; in posteriori vero, si agatur de titulari, non tenetur, ut patet ex dictis et ex responsione S. Rit. Cong. 17 augusti 1709, nisi forsan Ecclesia matrix sit ipsa Cathedralis: si autem agatur de patrono, probabilius est eum teneri, quia, ex consuetudine apud nos communiter recepta, patronus principalis ecclesiæ parochialis est eo ipso patronus loci, nisi forsan alius sit pagi vel oppidi patronus de quo fiat officium; quo in casu, prior habetur

ut titularis ecclesiæ. Saltem episcopus pronuntiare potest quid agendum sit.

Hæc, ut nobis videtur, applicanda sunt capellanis seu eleemosynariis hospitiarum, collegiorum, respectu patroni ecclesiæ seu parochiæ in cujus territorio existunt. Ab illa autem obligatione eximuntur regulares, nisi ecclesia principalis loci sit cathedralis, ut respondit S. Rit. Cong. 14 feb. 1705. Hinc, non solum in ecclesiis Benedictinorum, Trappensium, Patrum societatis Jesu, etc., sed et in capellis monialium non cantatur Missa patroni parochiæ. Sed Missa sine cantu a capellano coram monialibus celebrata debetne esse de patrono? Si capellanus principali ecclesiæ sit adscriptus, affirmative; setus, non. In dubio, quid faciendum sit dicat episcopus.

13º Alia restat difficultas solvenda, an scilicet, in capellis ad regulares non pertinentibus, festum patroni eodem ritu celebrandum sit ac in ecclesia parochiali, et an solemnitas debeat pariter in dominicam occurrentem transferri? Sententia affirmans sola videtur sequenda, nisi aliquod festum gradus saltem æqualis et eidem capellæ proprium, celebrandum occurreret: nam 1º S. Rit. Cong. respondens, 17 aug. 1709, officium et Missam titularis ecclesiæ parochialis non debere celebrari in capellis, supponit non ita esse de principali patrono; 2º festum patroni loci, v. g., provinciæ, oppidi vel pagi, ritu solemniori et die dominica, quoad solemnitatem, celebraretur: et, ex more apud nos recepto, patronus ecclesiæ parochialis est simul patronus loci; ergo, etc. Hoc videtur pariter intelligendum de octava, tum in officio recitando aut cantando, tum in Missa celebranda.

14º Quæ præcedunt ad patronum proprie dictum restringenda sunt, et non extenduntur ad patronum secundarium: officium patroni secundarii, ritu duplicis majoris (*Rub. de occurrentia, Gavantus et Merati*, t. III, p. 97 et 99), recitari debet ab omnibus et solis clericis ecclesiæ servitio vel beneficio adscriptis: ratio est quia patronus secundarius ordinarie non reputatur patronus loci; idcirco a clericis in territorio parochiæ degentibus,

sed ecclesiæ non adscriptis, officium ejus regulariter non recitatur. Consulenda est tamen consuetudo locorum.

CAPUT TERTIUM.

DE JEJUNIO.

Jejunium in sua generali significatione importat abstinentiam a cibo. Quadruplex distinguitur: spirituale, morale, naturale et ecclesiasticum.

Jejunium spirituale est abstinentia a vitiis, juxta Prophetæ verba, Isai. LVIII, 6: *Nonne hoc est magis jejunium quod elegi? dissolve colligationes impietatis.* Unde S. Aug. Tract. 17 in Joannis Evang.: « Jejunium magnum et generale est abstinere ab iniquitatibus et illicitis voluptatibus sæculi, quod est perfectum jejunium. »

Jejunium morale est continentia in cibi potusque sumptione juxta temperantiæ regulas; jejunium naturale est abstinentia ab omni prorsus cibo et potu, quale est jejunium ad susceptionem sanctæ Eucharistiæ requisitum; et jejunium ecclesiasticum est abstinentia a pluribus refectionibus certoque ciborum genere, juxta Ecclesiæ regulas. De illo solo hic agitur, et dicemus 1º de potestate Ecclesiæ jejunia præcipiendi; 2º de jejuniis ab Ecclesia præceptis; 3º de conditionibus ad jejunandum requisitis; 4º de causis a jejunio excusantibus; et 5º de iis qui ratione jejunii et abstinentiæ peccant.

ARTICULUS PRIMUS.

DE POTESTATE ECCLESIAE JEJUNIA PRÆCIPENDI.

Plures veteres hæretici non solum jejunia non negabant, sed falsis quibusdam momentis innixi, ea ultra modum multiplicabant vel rigidiora faciebant; recentiores vero, ut Lutherani et Calvinistæ fatentes jejunia